

NAŠA MOČ

Izhaja vsak petek.

Uredništvo
upravnništvo
Kopitarjeva
ulica štev. 6.

Naročnina znaša:

celoletna . . . K 4.-
pololetna . . . " 2.-
četrtletna . . . " 1.-
Posamezna št. " 0.10

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA.

Št. 16.

V Ljubljani, dne 15. marca 1912.

Leto VII.

...dvigni svoj meč, sekaj pogumno, nameri bodalo naravnost v neprijateljsko srce: edini pravi in izdaten bojniški način.

(»Rimski katolik«, l. 1889., I., str. 482.)

»Naši Moči« očitajo nasprotniki, da je v boju z njimi preostra in ne znamo kaj še vse. Pod vtisom sovražnikov krščanske resnice se pa dobe tudi v naših vrstah pohlevne dušice, ki čivkajo glede na naš list tako, kakor to uče naši rdeči in liberalni nasprotniki. Kar pišejo naši nasprotniki in govore o nas, nam je čisto vseeno, prepohlevnim našim ljudem zato, da se poboljšajo zapišemo tele vrstice.

Zavedno, odločno in smotreno nastopanje za krščansko resnico in pravico med nami se je pričelo, ko je sedanji škof na Krku, dr. Anton Mahnič svojega »Rimskega katolika« pričel izdajati. Naš mlajši rod tistih hudih časov ne pozna in niti ne zna kako hudo zmedene so bile takrat razmere na Slovenskem, ko se je pričela po zaslugi dr. Mahniča ločiti svetloba od teme. Bili so med njimi ljudje, ki so sodili, da sedanji krški škof preostro izprašuje liberalcem njih kosmato vest; v dno duše so se jim smilili tisti hinavski liberalci, ki jim je dr. Mahnič brezobzirno trgjal krinko raz njih hinavsko obličje. Kako mora zavedni katoličan postopati z nasprotniki, je obrazložil dr. Mahnič v svojem članku »Katoliški liberalizem«. Porabil je v ta namen knjigo španskega pisatelja dr. Felice Sarda »El liberalismo es pecado« (Liberalizem je greh), vsled katere knjige so El Sardo tožili liberalci v Rim, ki pa pisatelja ni obsodil, marveč ga je pohvalil.

Dr. Mahnič govori v svojem članku pred vsem o liberalcih, a to kar piše o liberalcih, velja še bolj za soc. demokrate, ki katoličanstvo še bolj sovražijo, kakor liberalci. Sedanji krški škof piše v svojem članku med drugim:

»Ako je res, da je liberalizem zlo, gotovo ni nedostatek ljubezni javne in zavestne njegove braniteljke imenovati zlobne. Če tako delamo, prilagoduje mo le današnjim razmeram stavek, ki so ga priznala in vporabljala vsa stoletja za pravičnega. Mi katoličani sedanje dobe nismo v tej točki prav nič novega uvedli. Ker je cerkev smatrala krivo vero v cerkvi vedno za največje zlo, je tudi cerkev vedno imenovala razširjevalce in pospeševalce zmot, pospeševalce

zlega in vraga. Nikakor ni nedostatek ljubezni, če imenujemo onega zlobnega, ki je v resnici tak; in če povzročitelje, pospeševalce in pristaše zlobe nazivljamo zlobne, nesramne, če, kar delajo, govore in pišejo obsojamo kot zlobo, nesramnost, podlost.

Zlobo moramo ljudem ostuditi, ograjati, proti nji vzbuditi sovraštvo in zaničevanje; a to moremo le, ako jo narišemo kot zlo, slabo in ostudno. Krščansko govornišvo vseh stoletij odobrava proti brezbožništvu rabo izredno trdih govorniških podob. Veliki bojevniki za krščanstvo so se posluževali v svojih spisih vedno ironij (zasmehovanja), rotitev, zaželenj in najbolj poniževalnih pridevkov. Edin zakon v teh slučajih morata biti smotrenost in resnica.

Kdor hoče vero poljudno razširiti med vsemi vrstami ljudstva in jo ohraniti, ne sme rabiti v rokovic obledenih, suhih, akademiških šolskih oblik. Strast, ognjevitost, ki se poraja iz strastne ljubezni do resnice, ni slaba.

Sv. Janez Krstnik je pričel svoje delovanje, da je nazval farizeje »kačjo zalego«. Božji Odršenik jih je zmerjal s pridevki: »hinavci, pobeljeni grobovi, prešestniki, malopridni zarod«, dobro je vedel, da tako nazivanje ne protivi svetosti njegovega nežnega in ljubeznjivega propovedovanja. Sv. Pavel je označil razcepeljne razkolnike na Kreti z rezkimi besedami: »lažnjivci, zveri, gnjili trebuhu«. Zapeljivcu in čarovniku Elimi pa kliče: »Ti posoda vsakovrstne sleparije, vsaktere zvijače, hudičev potomec in sovražnik vsake pravice.«

Sveti očetje tudi niso izbirali besedi, kadar so imeli opraviti s krivoverci. Sv. Hijeronim, sv. Janez Zlatoust in medotočni sv. Bernhard, so ostro napadali krivoverce. Sv. Bernhard imenuje znanega liberalnega rovarja svoje dobe, Arnolda Brešija, brez ovinkov zapeljivca, nesramneža, krivičnika, škorpionja, krutega volka. Hladni Tomaž Akvinski pozabi svojo mirnost, ogne se mrzlih silogizmov in gromovito se zažene v sveti jezi v svojega nasprotnika Viljema de Saint Amourja in njegove pristaše, ki jih naziva: »sovražnike Božje, zarobljence, zaslepljence, nesramneže«. Prizanesljivi sv. Bonaventura biča Geralda: »nespametni obrekovalce, zloduh brezbožnik, nesramnež, butec, prevejan slepar, zločinec, izdajalec, norec«. Potrpežljivi, dobrotljivi sv. Frančišek Saleški je rekel katoličanu, ki ga je vprašal, če se sme opravljati krivoverec: »Da, sme sek. V svoji Filoteji pa piše: »Javne sovražnike Boga

in cerkve moramo, kar se da, grajati; ne smemo jim prizanašati, da, po vrednosti jih moramo označevati.«

Kolikokrat se naglašja in pravi ter piše tudi med našimi ljudmi: dostojni bodimo nasproti našim nasprotnikom. Ljubi svojega bližnjega, saj je liberalci in soc. demokrat naš bližnji. Proč z osebnimi napadi na nasprotnike!

Kako sodi o tem sedanji krški škof dr. Anton Mahnič. Med drugim takole:

»Naša sveta dolžnost je, da pobijamo in spravimo ob dobro ime pogubonosne nauke, če hočemo, da jih obsodi, zavrže in zasmeši množica, ki jo nameravajo oslepariti in zavesti zlodeji. Naravno pa je, da nauki ne letajo sami ob sebi po zraku, kakor tice in se ne širijo sami, tudi ne škodijo toliko sami zase človeški družbi. Nauki so podobni pšicam ali kroglijam, ki bi nikogar ne ranile, ako bi ne bilo nobenega, da bi jih izpustil iz loka ali iz puške.

Nad ločnici in strelci je treba torej v prvi vrsti zavihetati udarce, če hočemo, da smo zavarovani pred smrtnimi strelci. Vsako drugo bojevanje, tudi najpožrtvovalnejše, bi nasprotovalo zdravi pameti. In kaj drugega so početniki in širitelji krivih nauk, kakor borilci s strupenim orožjem. Njih orožje je knjiga, časopisje, javni govori, osebni vpliv. Ne zadošča, da se pred njimi skrijemo, da se ognemo strelci. Nikakor! Najboljše in izdatnejše je, da se zajame strelec sam, da ti ne more več škodovati. Pristojno je torej, da ponižaj in ozloglasiš njegovo knjigo, časopis, govor in v mnogih slučajih tudi osebo samo. Da, tudi osebo, ker je oseba najglavnejši element v boju, kakor je topničar najglavnejši element v loteriji in ne bomba, smodnik in top. V mnogih slučajih je torej dovoljeno, v mnogih slučajih je torej dovoljeno, da se javno osmeši nepoštenost in podlost škodljivega nasprotnika, da se smeši njegova prav, sramoti njegovo ime in priimek. Da, in posluševati se smemo k temu pisane besede in pesmi, resnobe in šale, zasmehljive podobe in vseh umetnosti in sredstev. Paziti moramo zgolj na to, da ne vporabimo nikdar v obrambo resnice laži. Isti sv. Očetje, ki smo jih že navedli, dokazujejo nam to dovolj.

Svoj članek končava sedanji krški škof dr. Anton Mahnič s sledečimi krepkimi besedami.

»Dvigni, o branitelj katoliške stvari, dvigni svoj meč, sekaj pogumno, nameri bodalo naravnost v neprijateljsko srce: edini pravi in izdaten vojniški način.«

Strah v La Villette.

(Dalje.)

Bil sem zadovoljen s tem, kar sem izvedel. Kdo da sta bili žrtvi, sem dognal. Sledi dovolj, da korakam naprej. Izvedeti sem še moral, kdo je bil z žrtvama tako znan, da ju je pregovoril, da sta šli v La Villette.

Požvedoval sem za njunine prijateljice. Saj ena med njimi je morala znati, katerega sta umorjenki obožavali. Neoporekljivo dejstvo je, da mora imeti vsak ženska za svoja ljubavna pustolovstva eno zaupnico, če tudi obstoja nevarnost, da se vsa stvar odkrije.

Po tej poti moram doseči svoj namen. A zdelo se je, da zločina pred durmi La Villette nikdar ne doseže roka pravice. Le-to sem izvedel, da sta bili umorjenki prijateljsko tako zvezani, da je bilo vsako drugo občevanje s prijateljicami izključeno.

Ponovno se je naglašalo, da ena pred drugo nista poznali nikakih skrivnosti.

Obe sta pa mrtvi.

Prvič sem se vprašal, če nista obe ljubili onega moža, ki ju je potem umoril.

Časopisje je med tem o strahu v La Villette veliko pisalo. Javnosti še ni bilo znano, kdo da sta umorjeni žrtvi.

Listi so objavljali poročila, ki so si zelo nasprotovale.

Strah La Villette so eni opisavali da je rdečebredec, drugi, da je mlad mož brez brade, drugi zopet, da je eleganten gospod sivih las. Eno poročilo bolj strašno je sledilo povrsti. Vsak dan so listi poročali, da je policija prijela morilca, a vsa taka poročila je moralo časopisje zopet preklicati. Dognalo se je zgolj, da je umor izvršil ljubimec ene ali druge žrtve.

Tega sem moral loviti.

Nepričakovano se je stvar zasukala.

Stanoval sem na Karlovi cesti, ki od Alzaške ceste ni daleč odstranjena. Sedmi dan po amoru sedim pri svoji pisalni mizi in čitam neko knjigo.

Nekdo pozvoni. To je bilo nenavadno, ker je bila ura že ena po polnoči.

Kdo me zahteva?

Nov zločin?

Odprl sem z lučjo v roki. Blesk je padal na ženski, izžiti obraz, ki se mi je zelo znan zdel. Sova!

Česa išče pri meni.

Predno sem mogel vprašati, je že govorila:

»Gospod komisar! Hitro! Pridite!«

»Kaj le se je zgodilo? Zopet umor?«

Takoj sem se bal najhujšega.

Odgovorila je:

»Strah v La Villette.«

»Kaj je ž njim? Ste ga li videla?«

»Je zopet tu! Takoj sem ga izpoznala in takoj sem prihitela.«

Nisem se niti trenutek obotavljal.

Klobuk, palico in nabiti revolver za vsak slučaj vzamem seboj. Hitel sem za Sova, ki je šla proti La Villette.

Srečal sem dva stražnika, katerima ukazem, da naj gresta za menoj.

Med potjo se spomnim, kako neprevidno bi postopal, če bi ž njima šel v dvorano. Morilec bi lahko pobegnil, če bi zagledal bleščeče čelade policijskih stražnikov. Sam moram v plesalno dvorano in sam moram osumljenca prijeti.

Če bi se branil, ga lahko s svojim revolverjem ukrotim.

Policistoma ukazem, da naj name čakata pred vhodom La Villette in da ne smeta nobe-

Takrat, ko je pisal sedanji krški škof dr. Anton Mahnič nauk, kako postopajmo z nasprotniki, le-ti še niso bili tako odurno veri nasprotni, kakor so zdaj slovenski liberalci in socialni demokrati. Zato njegove besede bolj kakor kdaj veljajo v polnem obsegu tudi za sedanje čase kristanijade, ribnikarije in plutokracije.

Odlikovane veteranke ljubljanskega tobačnega delavstva.

Dne 1. marca je pripel ravnatelj gospod Pross delavkam: Ivanka Avsenak, Ana Jakopič, Nežika Knez, Cecilija Popit, Marija Presetnik in Franja Štreker zaslužne svetinje, ker delajo že v ljubljanski tobačni tvornici nad 40 let. Obenem je izročil zvestim delavkam vsaki 40 kron v zlatu, ki jim jih je nakazalo glavno ravnateljstvo. Pri odlikovanju so bili tudi navzoči oddelkovodje. I mi želimo odlikovankam obilo sreče in mnoga leta.

Liberalni inteligenci.

Naša srednješolska mladina je imela svoj predpustni ples, radi katerega je »Slovenec« priobčil popolnoma umestne opazke, a mu je »Slov. Narod« po svoje odgovoril. Iz tega je nastala debata, v katero tudi mi posežemo, da ne bi kdo mislil, da se tako visokih gospodov, kakor je liberalna inteligenca, kaj bojimo. Najprej dopisniku svetujemo, naj »klerikalce« pri miru pusti, ker ima v svoji stranki take kapacitete, kakor je Gangl, o čigar vedenju v šoli in družbi bi lahko marsikaj napisali. Tudi naj ne misli, da s poudarjanjem liberalizma komu imponira, ker se za vso puhlo liberalno glorio nihče ne briga. Ničle ste in ničle ostanete! Sedaj pa o plesu: Dopisnik trdi, da je bil najelegantnejša predpustna prireditve! Kdo se ne smeja, če ve, v kakih elegantnih prostorih se je vršil, še profesorjev ni bilo vseh, kaj šele drugega občinstva. Vse skupaj ni bilo družega, kakor navadna študentska krokarija z obligatnim mačkom, damam se je pa dobro godilo, ker so imele dovolj golobradih plesalcev, katerih jim sicer primanjkuje. Ako bi Idrijo zastopalo znanih pet do šest liberalnih družin, kakor svoj čas, bi že še bilo, ker so pa razmere povsem drugačne, je pa »Narodova« pisava sama pristna farba. Kaj pa stariši! Idrija je za realko toliko žrtvovala, da ljudje opravičeno zabavljajo in trde, da se s takimi prireditvami zavod ne bo dvignil, pač pa mu utegne škodovati. Mesto plesa raje slovnico v roke, kadar ste prosti, pa pojdite botanizirati, berite pametne knjige, gojite glasbo in prirejte koncerte, akademije ali kaj podobnega, kjer lahko pokažejo svojo spretnost vsi dijaki, ne samo dva najvišja razreda. Kakor bi liberalci radi imeli občino za svoje načrte, tako bi tudi hoteli realko za svojo zabavo, pa ne bo šlo, stvar je predraga in za mlade ljudi tudi prerisna, in kakor smo v mestne zadeve že velikokrat posegli, tako homo lahko tudi v realčne, ker zahtevamo, da zavod napreduje, ne pa da bi nazadoval. Za ples je pa fantalinom še dovolj časa, kadar si bodo ustanovili zanesljivo bodočnost, kakršne sedaj še nikakor nimajo!

Neopravičljivo hujskanje delavstva.

Resnična, a žalostna povest, ki jo danes pišemo, se je zgodila v ljubljanski tobačni tvornici minul teden. V škartirungu, kjer ni prav nič določenega, koliko da naj delavka zasluži, gospodarji in gleda na to, da gre vse po predpisih zelenih bukvič, neki starejši delovodja gospod

nemu dovoliti, da odide, če mu tega ne dovolim sam.

Da ne obudim suma, sem šel s Sovo roko v roki v dvorano.

Odprla se je svetlo razsvetljena dvorana. Luč me tako premeti, da ničesar ne razložim. Ko se navadim svetlobe, vidim plesalce in plesalke, izžite, propadle ljudi . . .

Godba igra, ljudje plešejo kakor blazni in zbijajo opolzle, slabe šale.

Dvorano obdajajo male lože, iz katerih se čuje pokanje zamaškov in razposajeni smehi. Tistega, ki ga iščem, nikjer ne vidim.

»Kje je«, vprašam svojo spremljevalko.

»Na drugi strani dvorane. Preplešiva dvorano, da ne vzbudiva prevelike pozornosti.

Zaplesal sem s Sovo.

»Tam-le stoji!«

»Kje?«

»Ob tistem stebri, na četrtem, je naslonjen. Črna, lepa brada, blesketajoče oči.«

Videl sem strah La Villetta. Njegov bled obraz, oči, ki bleskečejo liki ogljeni ogenj, njegovo brado . . .

Brada!

(Dalje.)

Škof. Bog nam naše časnikarske grehe odpusti. Večkrat bi mu že morali njegovo vest izprašati, a smo to opustili, ker se nam je mož, ki je že bolj v letih, smilil. Starosti se marsikaj pregleda, marsikaj odpusti, češ, saj z leti človek tudi bolj sitnari. Zakon narave je že tak. Škofa zato nismo prijemali, dasi menda ni prečital tistih leta 1902. izdanih zelenih bukvič, ki pravijo, da mora delovodja z delavci spodobno ravnati in da se žaljivi izrazi ne smejo uporabljati. In če jih je čital, je gotovo pozabil, kar je čital pred desetimi leti, saj stare ljudi spomin zapušča, posebno takrat, kadar gre za to, da svoje stare navade pozabijo. Minuli teden nekega dne zgodaj zjutraj je g. Škof sitnari v svojem oddelku, kjer delavke zbirajo tobak, ki je strašno slab. Prišel je tudi k delavki Tereziji Pavčnik in jo je pričel sekirati, hotel je od nje, da naj mu pokaže lep rumen tobak, ko je moral dobro znati, da lepega tobaka menda v celi škartirungu ni in se že delavke šalijo, češ da naj jim tobačna režija nabavi »penzeljne«, da bodo črn v rumen tobak prebarvale. Pavčnikova začetkoma Škofovim uljudnostim ni odgovarjala, a ker jo je le še sekiral in sekiral, mu je le odgovorila. Zdaj pa pride v dvorano oficial Tomc, ki je hotel pokazati svojo mogočnost kot »nejezični doktor«. Stikal in stikal je po košu uboge delavke, da bi našel kaj, kar bi ne bilo prav. Škof se je pa repenčil, kako da mu Pačnikova ni odgovarjala. Ko so delavke videle, kako da sekira gospod oficial nedolžno revico, so zaropotale, kar v tistih lepih zelenih bukvičah nikjer ni izrecno prepovedano. Tomc, mesto da bi upravičeno ogorčene delavke lepo pomiril, je pa še vlival olje na razburjeno delavstvo in psoval delavke v sredi dvorane »češ, obnašate se, kakor v ta usrani šoli«. Žal nam je, da smo to zapisali, a moramo poročati resnico. Mi sicer nobene u . . . šole ne poznamo, dasi smo prelistali takoj imenik ljubljanskih in dunajskih šol, a ker je Tomc učen gospod, je gotovo kdaj tako lepo šolo obiskaval, ker jo tako izborna pozna. Popoldne je pa Tomc poklical k sebi v pisarno Pavčnikovo in ji povedal, da jo odstavi od službe za tri dni. Delavke, ki so zna- le, da je Pavčnikova popolnoma nedolžna, so bile zelo ogorčene, odposlale so k Tomcu deputacijo, kateri je Tomc po dolgem prerekanju izjavil, da zniža Pavčnikovi kaznen od treh na en dan. Demonstracije, ki so jih delavke vprizorile, sta povzročila Škof in Tomc, ker sta delavstvo žalila in izzivala. Oba sta postopala proti sedanjim predpisom glede na postopanje z delavstvom in zaslužita obadva, da se disciplinarno kaznujeta. Kaznovana delavka pa po našem mnenju ni zaslužila nobene kazni, saj ni hujskala delavk, marveč tisti cvet, gospod Tomc, ki je povzročil v Vašem oddelku razburjenje, oprostite, ste bili Vi z Vašo neumestno sitnostjo in pa gospod Škof, milo rečeno, s svojo nerodnostjo. Vi, gospod Tomc, ste študirali jus, če se ne motimo, ste Vi predstavljali v slovenščino tiste zelene bukvice, zato jih morate tudi poznati in jih tudi poznate, a v slučaju Terezije Pavčnik niste postopali v duhu določil teh bukvič. Spoštljivost nasproti predstojnikom je sicer predpisana, ampak, veste gospod Tomc, kot jurist bi bili Vi morali slučaj individualizirati, vpoštovati vse okoliščine, tega pa niste storili. Terezija Pavčnik je pridna, tiha delavka, ki dela v tobačni tvornici brez vsake kazni že 11 let in mati dveh otrok. Nekaznovani delavki ne gre tebi nič meni nič kar diktirati tri dni in potem če se taka trinoška kaznen zniža na en dan, še misliti, kdo ve kako milostljivo da ste postopali in kako dober človek da ste. Vi bi morali, ko ste predlagali ravnatelju kaznen, tudi vpoštovati lastnosti delovodje Škofa. Kot načelnik oddelka morate znati, da je g. Škof mož, ki mu ni prav, če mu odgovoriš na to, kar te vpraša, češ da mu ugovarjaš in če mu ne odgovoriš, mu pa zopet ne ustrežeš. Mi priporočamo zdaj delavkam, da kakor Vas še gospod Škof kaj vpraša, mu salonsko hinavsko ljubeznjivo odgovarjajte, pri vsaki drugi besedi ne pozabite reči: prosim, gospod delovodja, vsak slučaj pa, kadar g. Škof in tudi Vi, gospod Tomc, pozabita na salonsko obnašanje, nam naznanite. V slučaju delavke matere Pavčnik, bolehnice revice, sta pa oba, Vi, gospod oficial Tomc in Vi, g. delovodja Škof, pozabila na salonske navade in ker sta to pozabila, sta vidva povzročila upravičeno demonstracijo delavk, demonstracijo brez kano- nov. Teh okoliščin Vi, gospod oficial Tomc, niste upoštevali. Stavimo, da bi ravnatelj sam, Pross, kakor je hud mož, če bi bil naletel na to stvar, k večjemu nekoliko delavko oštel med štirimi očmi in pa še Škofu povedal, kar mu po vsej pravici gre. Po našem nazoru uboga sekirana revica Pavčnikova ni prav ničesar zagrešila in tudi ni nikake kazni zaslužila. A če ste že hoteli na vsak način vporabljati § 32. zelenih bukvič, bi se v duhu tega paragrafa smel

uporabljati k večjemu ukor, ne pa kar najhujša redna kaznen, odstavljenje od službe. Ta ni bila na mestu in ni. A ker kaznen po našem mnenju ni bila pravilno razglašena, v tej zadevi še nikakor danes nismo zadnje besede izpregovorili, osobito ne, če se bo poizkušala revica Pavčnikova še preganjati. Zdaj pa nekaj vprašamo gospoda ravnatelja Prossa. V Škofovem oddelku dela neka revica, delavka, stara 66 let, piše se Ana Špelar in dela v tvornici že trideset let. Revica je bila bolna, ko se je pa v tvornici 66 let stara ženska vrnila, ji pa Škof ni odkazal prejšnjega dela, marveč jo je spodil k težkemu delu v škropilnico ali špengo. Po predpisih se mora na stare delavke v prvi vrsti gledati, da v nobenem oziru škode ne trpe. Delavki Špelar se je pa zgodila krivica, ker jo je »usmiljenik«, »človekoljubni« gospod Škof poslal delati na špengo. Ali je to prav? Ali je to pravično? Ali se s takim postopanjem more disciplina vzdržati? Pravično bi bilo, da se krivica, ki se je napravila 66letni revici Špelar, popravi. Čakamo, kaj da ukrene ravnateljstvo.

Iz Goričan.

Dobili smo novega ravnatelja; med nami je že 6 mesecev. Ravnatelj je trd Nemeč. Mislili smo, morda bo kaj boljši, ali žalibog, da smo se zmotili. Razmere so še slabše kakor so bile pred stavko. Novi delavci se plačujejo 1 K 50 v; ako pa kdo prosi za boljšo plačo, mu ravnatelj reče: »Bom pisal na Dunaj,« pa je vse pri kraju. Čudno se nam zdi, da nima sam nobene pravice za zboljšanje plač; vzeti plače pa ima pravico vsak mojster. Sedaj se govori, da pride v tovarniško gostilno znani Jakob Kolenc. Delavci smo zoper to; ako gospod ravnatelj ne ve, kakšne razmere so bile, ko je bil Kolenc v tovarniški gostilni, naj vpraša delavce, bo že zvedel, kako je dajal in zakaj je bil tolikrat kaznovan.

Grehi rdečih v Idriji.

Voditelj naših socialnih demokratov se zadnji čas prav čudno vede. Ljudstvo je spoznalo, da je on veliko zagrešil, da se bodo žito in drva odpravila, zato skuša pozornost na druge stvari obrniti, da bi nestrpnost proti njemu nehala. Najprej v »Zarji« piše, kako da treba ednosti in solidarnosti, ako hoče delavec kaj doseči in pozabi, da ravno delavci so bili solidarni za žito in drva, le voditelji so povsod delali za odpravo plače v naturalijah. Ko s tem ni dosegel, kar je nameraval, tedaj je na Gangl-novem shodu govoril o Gostinčarju, da se boji priti na shod. Povpraševali smo se, v kaki zvezi je neki poslančevoro poročilo o delovanju v državnem zboru in shod glede žita in drv, na katerega Gostinčar ni mogel priti. Dobili smo edini odgovor v tem, da g. Štrausa le prehudo vest peče in jo hoče na vsak način ohladiti. Pa še ni bilo konca. Zopet piše v »Zarji«: »Kdo laže? Na znanem shodu dne 25. minolega meseca je poročal zaupnik klerikalne stranke J. Kavčič, da poslanec na njegovo povabilo zato ni prišel v Idrijo na shod, ker je bil že poprej napravil shod v Žireh. C. kr. okrajno glavarstvo pa je reklo, da Gostinčarju shoda za dan 25. svečana v Žireh zato ne more dovoliti, ker ga je prepozno naznanil. Mi smo mnenja, da je zadnje pravico.« — Da, shod v Žireh je bil že prej določen radi tamošnje volitve, naznanilo je pa shod zadnji teden Katoliško politično društvo za idrijski sodni okraj. Slučajno je dobil naznanilo drugi politični uradnik, kakor po navadi. In ta je bil tako srečen, da je preračunal, da je naznanilo nekaj minut prepozno došlo. Dobil ga je šele v petek popoldne, kakor se v odgovoru čita in zato je do nedeljskega shoda do postavnih treh dni nekaj manjkalo. Bil je zato v zelo ugodnem položaju, da je shod prepovedal. A Gostinčar in drugi so se uradniku smejali, ker se je shod vršil ne po § 2., kakor je Štraus na shodu trdil, temveč kot volilni.

Izjava, ki je resnična, beremo v pismu, ki je pisala lekarnarju E. V. Feller-ju ekselencen baronica Helena Freytagh-Loringhoven, rojena baronica Buxhoeveden, Gorica, Corso Verdi, 36. Glasi se: »V veliko zadoščenje mi je, da vam danes morem poslati priloženo, pravkar prejeto dopisnico priznane pisateljice Paul Maria Lacroma, plemenite Maria Egger Schnitzhausen. Iz dopisnice je izprevideti, da je domače zdravilo Fellerjev fluid z. v. z. »Elsafluid« obogatelo za eno pospeševalko. Dama je bila pred kratkim pri meni, in ker je tožila o neizrečenih neuralgičnih bolečinah, sem ji ponudila steklenico fluida. In danes, čez par dni, sem že prejela razveseljivo pohvalo, gotovo radi dobrega uspeha. Nepotrpežljivo pričakujem poročila o uspehu fluida pri kneginji Carolath, kar vam bom takoj sporočila.« Fellerjev fluid, ki je med bravci dobro poznan, se izdeluje pri lekarnarju E. V. Feller v Stubici, Elzatr, 264 (Hrvatsko). 12 malih ali 6 dvojnatih ali 2 specialnih steklenic velja franko 5 K. Majhna zaloga tega izvrstnega domačega zdravila bi vsakemu utegnila prav dobro služiti.

Dober tek!

Zdrav želodec imamo in nikakih bolečin in tiščanja v želodecu, odkar rabimo Fellerjeve odvajalne Rhabarbara kroglice z znamko „Elsakroglice“. Svetujemo Vam iz lastne izkušnje, poskusite iste, ki pospešujejo prebavo in krepe želodec. 6 škatlic franko 4 K. Izdelovatelj samo lekarnar E. V. Feller v Stubici, Elsatrg 264 (Hrvatsko).

očitni javni shod. Sicer je pa Gostinčar vedno dosledno zastopal mnenje svojih volilcev, ne pa kakor delajo soc. dem. voditelji. Zato se Gostinčarju ni treba bati pritiski v našo sredo, ker ima čisto vest in zavest, da je pošteno in dosledno se trudil za rudarje. To priča tudi interpelacija dne 5. t. m. Zato vam svetujemo, g. Štraus, opustite brezplodno zavijanje in zvržanje krivde na druge rame, ker se bi kazalo, da ste še bolj majhen, kakor ste v resnici. — Ali je pa vzrok tega, ker je v konsumu nekaj narobe in se hoče pozornost drugam obrniti? Tako nekako sedaj vrabci čivkajo.

Rdeči v megli.

»Arbeiter Zeitung« dne 12. t. m. se grozno jezi nad češkimi separatisti, ker so za dunajске občinske volitve postavili v vseh okrajih skupnega kandidata poslanca Tomaška. Tem povodom piše dunajsko češko soc. dem. glasilo, da je zgodovinski dan, ko se je to sklenilo in utemeljuje med drugim ta čin tako-le: »Treba je dolgega razvoja, veliko bojev in razočaranj, da so došli dunajski Čehi do historično pomembnega dne 8. marca 1912. Toda razvoj narodov se ne da zadržati z umetnimi flavzami in omejitvami po flavzah, ne da se zadržati po blodnji kakega dela naroda za ciljem, ki ni v obseju človeške moči.« — Krasno priznanje od socialnih demokratov samih. Cilji socialne demokracije so izven obsega človeške moči, so blodnje in torej nemogoči. Češki sodrugi so to spoznali in tudi odkrito priznali. Kaj pa drugi? Slovenski socialni demokratje, za katere mislita oba Kristana, tavajo za nedosegljivimi cilji. Oni, ki imajo za vsacega na jeziku polno psovk o nezavednosti in drugih lepih rečeh, sami ne vidijo iz megle, v katero jih zavija zlobnost onih, ki so prepričani, da rinejo delavstvo v nedosežne upe, pa jim tega ne povedo, bodisi iz osebne sebičnosti ali pa drugih lepih namenov. Da so separatisti z njih odkritosrčnostjo zadeli v »centrum«, kaže jeza »Arbeiter Zeitung«, ki meče žvepljo in ogenj na separatiste, ker so povedali resnico o socialno demokratični farbariji.

Poziv rdečim od rdečih, da naj bodo narodni.

Zadnji »Naši zapiski«, kjer se zbirajo slovenski rdeči inteligenti, v svoji zadnji številki slovenske socialne demokrate pozivajo, da naj se reši vprašanje o narodnem vprašanju v jugoslovanski socialni demokraciji. Pišejo med drugim: Kaj je z našim razmerjem napram pojavom, ki izvirajo iz takozvanega narodnostnega načela? Kaj je z našim razmerjem napram socialno demokratičnim strankam drugih narodnosti? Kaj je s separatizmom pri Nemcih, Čehih, Poljakih, Rusinih, in kakšno stališče naj mi zavzamemo o teh sporih? Kakor se vidi, se dajo vsa ta vprašanja pravzaprav reducirati na en izvor: na ureditev narodnostnega problema v državi, stranki, narodu. Socialno demokratična stranka si mora svoj narodnostni program za praktično in realno življenje še izpopolniti. Zakaj bi bilo nasram to priznati? Potreba se je čutila, da pogledamo dejanskim dogodkom in razmeram v oči. Pogledajmo jim torej. — Tako člankar, ki se pa zelo moti, da socialno demokracijo pozna, če misli, da bodo tisti, ki so odvisni od Dunaja, res pogledali »objektivno« dejanskim dogodkom v oči in šli edino pametno pot čeških socialnih demokratov.

Velikanska stavka premogarjev na Angleškem

Še ni končana, vendar je upati, da se bliža koncu. Angleška je s stavko grozno udarjena. Cene živih so vsled pomanjkanja prometnih sredstev šla zelo kvišku. Blizu en milijon ljudi je po drugih podjetjih brez dela in zaslužka, ker manjka premoga.

Sedaj so se začele pojavljati tudi v drugih državah stavke premogarjev. Tako osobito v Nemčiji, Franciji in Belgiji. V Essenu, Duisburgu in Hambornu je prišlo do velikih kravalov med stavkujočimi in nestavkujočimi delavci ter med policijo. Bilo je več oseb ranjenih in nekaj celo mrtvih. Stavka se je vprizorila iz simpatije do angleških delavcev, vsled tega so se krščanske organizacije izrekle proti stavki in so šli delavci teh organizacij na delo. Socialni demokratje so vprizorili nato velikansko gonjo in spletke. Na Francoskem se je generalna stavka rudarjev ponesrečila. Vprizorili so jo tudi kot soglasje z angleškimi delavci. Ponesrečila se je, ker niso hoteli vsi rudarji v stavko. V nekem kraju je vprizorilo delavstvo revolucionarno demonstracijo. Nosili so rdeče

zastave in govorili revolucionarne govore. Posledica vsseh teh stavk pa bo zadela s podražanjem premoga vse prebivalstvo, kar je želja vseh socialnih demokratov. Pri vsej simpatiji napram angleškemu delavstvu, se nam zdi ta gonja, ki izvira iz golé demagogije, brezsmiselna komedija, ki delavstvu v Nemčiji ne bode prinesla nobene koristi.

Socialni demokrati za carino na žito.

Socialnim demokratom, tej stranki največjih ljudskih sleparjev, ni nikdar všeč, če se pribijejo njih neumnosti. Umljivo! Hinavec ni nikdar v večji zadregi, kadar mu iztrgaš krinko raz lice. Najhujše je pa rdečkariji, če ji vržeš v njen hinavski fris, da zastopajo socialni demokrati po drugih državah stališče, da se mora domače žito varovati proti tujemu uvozu z visoko carino na žito. Z ozirom na Francosko je pisal nemški državni poslanec Fischer v »Socialistische Monatshefte« (oktobra leta 1907): »Naš ifrancoski sodrugi so ponovno nastopili za carino na žito in sicer za carino, ki je jako visoko odmerjena.«

Ko so v nemškem državnem zboru opozorili socialno demokratskega poslanca Südekuma na to dejstvo, je pa odgovoril: »Gospodje, saj na Francoskem ni veleposestnikov.« Südekum je najbrže govoril v dobri veri in ni imel namena, da laže. A mož se je kruto motil, kar dokazuje socialno demokratska »Volkszeitung« (št. 301), ki piše med drugim takole: **Kapitalizem in razdelitev posestva.** Sodrugi Compere-Morel je objavil v »Humanité« članek, ki se peča, kako da ni dala, kar je obetala velika revolucija. Na Francoskem je 43.883.793 ha obdelane zemlje. Od te zemlje je imelo 4.611.564 kmetijskih posestnikov v svoji lasti 12.787.939 ha, med tem ko je posedovalo 893.900 veleposestnikov 31.095.854 ha, kar se pravi z drugimi besedami: 16:2 odstotka posestnikov poseduje 70:9 odstotka obdelane zemlje, 83:8 odstotka posestnikov pa zgolj 29:1 desetino zemlje.

Komaj sta minila dva meseca, ko je kričal Südekum, da na Francoskem veleposestnikov ni, zdaj pa doživlja Südekum to sramoto, da ga pouči socialno demokratska düsseldorfška »Volkszeitung«, da v državnem zboru ni govoril resnice.

Avstrijska tekstilna industrija 1911.

Položaj za izdelovanje bombaževine ali pavole je bil leta 1911 splošno neugoden, a v drugi polovici leta se je izboljšal. Kupčija pletenega blaga je dolgo trpela radi slabega kupčijskega položaja. Cene so zato padle deloma pod izdelovalno ceno. Ker je manjkalo tudi preje, je to vplivalo na cene tkanega blaga in se je zato znižalo število tkalcev, a vse to ni preprečilo, da so padle cene na škodo tvorničarjev. Sodi se, da bo izkazalo tudi 1911 veliko tvornic izgubo. Predilnice in tkalnice so se le malo razširile.

Po predilnicah se je delalo prvo polovico leta skoraj splošno s 30 odstotki, v tretjem četrtletju s 15 do 20 odstotki, v 4. četrtletju le z nekoliko omejenim obratom. Navadno se izdelava vsako leto pavole po predilnicah 296.000.000 funtov, torej 55.000.000 funtov manj kakor druga leta.

Tudi po tkalnicah so znatno omejili delo, a natančne številke niso znane.

Plače so se zvišale leta 1910 in 1911 za 7 do 9, leta 1909 in leta 1910 pa približno za 8 odstotkov.

Predilnice so delale v prvi polovici leta 1911 ravnotako z izgubo, kakor leta 1910, v drugi polovici leta so se pa izboljšale razmere. Tudi po tkalnicah je manjkalo prvo polovico leta 1911 dela, cene so bile zelo neugodne, v drugi polovici leta se je pa prodalo več blaga in so se zato zvišale tudi cene.

Kakor se sodi, bo leto 1912 ugodnejše tekstilni industriji kakor je bilo leta 1911. Predilnice so prodale ugodno približno že tri četrtine blaga svojih zalog, tkalnice surovega blaga so že obvezane za tri četrtine in tudi za celo leto, cene so ugodne, a ne izredno dobre. Tkalnice pisanega blaga še ne stojijo tako ugodno in položaj še ni jasen. Splošno se pa lahko trdi, da se je izboljšal položaj tekstilne industrije.

Ne v Ameriko.

Zadnje čase se slovenski politiki, duhovščina, učiteljstvo, oblasti in sploh vsi, ki jim je na srcu blagor našega naroda, čezdaljebolj zavzemajo proti izseljevanju ljudstva v Ameriko. In res, nobena še tako krvava vojska in nobena kuga nam ne bi mogla toliko ljudi pobrati kakor izseljevalna strast. Po Notranjskem in Dolenjskem so cele vasi brez moških, delavcev manjka, le žene in starčki se trudijo z obdelavanjem zemlje. Amerika nam jemlje najboljše moči. In kar se iz Amerike vrne, je večji del slabo. Ker je izseljevanje v največjo gospodarsko in moralno škodo našega ljudstva, ker leži vsled tega toliko naše zemlje neobdelane, ker se vsled tega naša dežela ne more tako gospodarsko povzdigniti, kakor bi se spričo svoje zelo ugodne lege mogla, zato je boj zoper izseljevanje sveta dolžnost vsakega resnično narodno mislečega Slovenca.

Boj proti tej strasti je različen, vsekakor pa zavzema v tem oziru odlično mesto leposlovje. Knjige, ki našemu ljudstvu, zlasti pa naši mladini predočujejo nevarnosti Amerike, vzbujajo v njej ljubezen do domače grude in jo odvrtačajo od želje pohiteti čez ocean bogatit tujce, take knjige so zlata vredne in morejo izvrševati veliko vzgojno nalogo v prid našega ljudstva.

Zato je z velikim veseljem pozdravljati, da je Katoliška Bukvarna v Ljubljani kot 16. zvezek Jakob Aleševčevih spisov izdala pravkar njegovo povest: »**Ne v Ameriko!**« (Cena vezana 2 K 40 vin., broširana 1 K 50 vin.). Alešovec opisuje v tej knjigi usodo več slovenskih kmetov, ki so se podali v Ameriko. Eni se trudijo na naselbinah, druge goljufajo brezvestni agenti, drugi zopet delajo za žive in mrtve v rudokopih in petrolejskih jamah in so pravi sužnji, ostali se na drug način izgube. Alešovec pripoveduje vse to na tisti mični, domači in živahni način, ki je njemu lasten. Ni nobenega dvoma, da bo naše ljudstvo to povest povsod bralo z največjim zanimanjem in da se bo zlasti naši mladini vtisnil globoko v srce nauk, ki iz te lepe povesti veje: Ostani doma, doma se pošteno preživi, ljubi domačo zemljo in jo pridno obdeluj v svoj blagor svojih potomcev, da bo naš narod kedaj močan in ne bo s svojimi žulji redil drugih in ustvarjal bogastvo Amerikanem in Nemcem namesto sebi!

Zato 6. zvezek Aleševčevih povesti najtopleje priporočamo.

CILJ

prizadevanj, najti sredstvo za izboljšanje kave, ki odgovarja vsem zahtevam okusa in izdatnosti

dosežejo vedno le one gospodinje,

ki kupujejo kavini pridatek v zabojskih ali v zavitkih, označenih „s kavinim mlinčkom“.

One so izbrale najbolje, kajti pridatek za kavo „s kavinim mlinčkom“ je najjedratejši, najokusnejši in najizdatnejši izdelek te vrste, ker je

:pravi Franck.:

Tovarna v Zagrebu.

**Najboljša, najsigurnejša
prilika za štedenje!**

Denarni promet
I. 1910. čez 87 milijonov K.
Stanje vlog čez 21 milijonov K.
Lastna glavica
■ K 608.996.84. ■

**Ljudska
posojilnica**

registr. zadruga z neomenjeno zavezo
Miklošičeva cesta 6
pritličje v lastni hiši nasproti
hotela „Union“ za franč. cerkvijo
prejema

hranilne vloge
vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1 ure
pop. ter jih obrestuje **4 1/2 %** brez
po kakega odbitka,
tako da prejme vložnik od vsakih
100 kron čistih 4.50 na leto.
Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da
bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po
pošti so poštno-hranilnične položnice na razpolago.

Fran Povše, komercialni svetnik, vodja, grašak, drž. in dež. posl. predsednik; Josip Šiška, stolni kanonik, podpred.; Odbojniki: Anton Belec, posest., podj. in trg. v St. Vidu n. Lj.; Dr. Josip Dermastia; Anton Kobi, pos. in trg., Breg pri Borovni.; Karol Kauschegg, velepos. v Ljubljani; Matija Kolar, stolni dekan v Ljubljani; Ivan Kregar, svetnik trg. in obrt. zbor. in hišni posest. v Ljubljani; Fran Leskovic, hišni posest. in blag. „Ljudske posojil.“; Ivan Pollak ml., tov.; Karol Pollak, tovarnar in posestnik v Ljubljani; Gregor Šlibar, župnik v Rudniku.

Priporočajte povsod „Našo Moč“!

Putniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovati naj se obrnejo
na **Simona Hmetelca**
v Ljubljani Kolodvorske ulice 20.
Kakovostni Pojasnila daje se brezplačno.

Priporočamo domačo trgovino z oblekami
Maček & Komp.
Franca Josipa cesta št. 3.
Založniki c. kr. priv. južne železnice.
Solidna postrežba! Znižane cene!

Bogata zaloga ženskih ročnih del in zraven spadajočih potrebščin.	
Trpežno blago.	F. Meršol, LJUBLJANA Mestni trg št. 18. Trgovina z modnim in drobnim blagom. Velika izber vezenin, čipk, rokavic, nogavio, otroške obleke in perila, pasov, predpasnikov, žepnih robcev, ovratnikov, zavratnic, volne, bombaža, sukanca itd.
	Zmerno cene.
Predtiskanje in vezenje monogramov in vsakovrstnih drugih risb.	

ANT. BAJEC, Ljubljana
cvetlični salon p. Trančo 2, vrtarija Tržaška c. 34
izdeluje šopke, vence, trakove z napisl. Tovarniška zaloga vencev, prepariranih in umetnih rastlin in cvetlic.
Zunanja naročila z obratno pošto. Brzojavi: Bajec, Ljubljana

Gričar & Mejač
Ljubljana, Prešernova ulica 9
priporočata svojo največjo zalogo izgotovljenih oblek za gospode, dečke in otroke.
Novosti v konfekciji za dame.

I. VECCHIET
urar in draguljar, Ljubljana
Selenburgova ulica 7, nasproti glavne pošte.
Sprejema popravila, izvršuje zlatarska dela po naročilu. Kupuje ali zamenja z novimi predmeti staro zlato in srebro, brilante, dijamante in druge bisere. — Zaloga precizijskih žepnih ur. — Postrežba točna in solidna.

Dežnike in solnčnike domačega izdelka
najboljše kakovosti, priporočata po najnižji ceni slavnemu občinstvu
Josip Vidmar, tovarna dežnikov, Ljubljana Pred Škofijo št. 19. — Stari trg št. 4. — Prešernova ulica št. 4.
Popravila se izvršujejo točno in ceno.

Iv. Buggenig, sodarski mojster
Ljubljana, Cesta na Rudolfovo železnico št. 5.
Priporočata svojo veliko zalogo vsakovrstnih sodov. Provezma tudi vsa njegova stroka spadajoča dela po najnižjih cenah. Solidno delo. Točna postrežba.

Ivan Jax in sin v Ljubljani,
Dunajska cesta 17
priporočata svojo bogato zalogo raznovrstnih **voznih koles in šivalnih strojev**
za rodbino in obrt.

A. Lukič
Slovenska konfekcijska trgovina
za gospode, dame, dečke, deklice.
Ljubljana
Pred škofijo 19.

Lekarna „Pri Kroni“ Mr. Ph. A. Bohinc
Ljubljana, Rimska cesta št. 24.
Priporočajo se sledeča zdravila:
Balzam proti želodčnim bolečinam, steklenica 20 v.
Kapljice za želodec, izvrstno, krepilno in siast do jedi pospešujoče sredstvo, steklenica 40 v.
Kapljice zoper želodčni krč, steklenica 50 v.
Posipalni prašek, proti ognjivanju otrok in proti potenju nog, skatljica 50 v.
Ribeje olje, steklenica 1 krono in 2 kroni.
Salicilni kolodij, za odstranitev kurjih oces in trde kože, steklenica 70 v.
„Sladin“ za otroke skatlja 50 v.
Tinktura za želodec, odvajalno in želodec krepilno sredstvo steklenica 20 v.
Tropotčev sok, izvrsten pripomoček proti kašlju, stekl. 1 krono.
Železno vino, steklenica 2 kroni 60 v, in 4 krono 80 v.

A. Žibert, Ljubljana
Prešernova ulica
:: priporočata svojo ::
veliko zalogo čevljev
:: domačega izdelka ::

Agitirajte za naše časopisje, posebno za del. list „Našo Moč“.

Pozor slovenska delavska društva!
Kupujte svoje potrebščine pri znani in priporočljivi domači manufakturni trgovini
JANKO ČEŠNIK
(Pri Češniku) LJUBLJANA
Lingarjeva ulica - Štirarjeva ulica
v kateri dobite vedno v veliki izberi naj-novejše blago za ženske in moška oblačila.
Postrežba poštena in zanesljiva.

Edina in najkrajša črta v Ameriko!
Samo 6 dni!
Havre New-York
francoška prekomorska družba
Veljavne vožne liste (Šifkarte) za francosko linijo čez Havre, ter liste za povratek iz Amerike v domovino in brezplačna pojasnila, daje samo **ED. ŠMARDA**
oblastveno potrjena potovalna pisarna v Ljubljani, Dunajska cesta št. 18 v novi hiši „Kmetijske pošojilnice“ nasproti gostilne pri „Figovcu“.

Spominjajte se pri vseh prireditvah, pri vseh veselih in žalostnih dogodkih „Slovenske Straže!“

TEOD. KORN
pokrivač streh in klepar, vpeljač strelodvodov ter instalater vodovodov, LJUBLJANA, POLJANSKA CESTA 8.
Priporočata se za izvrševanje vsakršnih kleparskih del ter pokrivanje streh z angleškim, francoskim in tuzemskim škrljem z asbest-cementnim škrljem (Eternit) patent Hatschek z izbočno in ploščnato opeko, lesno-cementno in strešno opeko. Vsa stavbinska in galanterijska kleparska dela v priznani solidni izvršitvi.

